

praktikon

HAN_UNIVERSITY
OF APPLIED SCIENCES

Werken aan alliantie en samen beslissen

Frank Reinders - HAN

Imke Schoppink - Praktikon

Programma

- **Introductie en kennismaking**
- Alliantie theorie (samenwerkingsrelatie)
- Samenwerken met cliënt, gezin en netwerk
 - **Casus 1. Nanda**
- Waaruit bestaat een krachtige (meervoudige) alliantie?
- Alliantie in onderzoek
- Alliantiebevordering vanuit de professional
- Organisatorische randvoorwaarden
- **Pauze**
- Alliantietools: Samen beslissen
 - **Casus 2: Hoe staat het met jouw samenwerkingsrelaties?**
- Afsluiting

Introductie en kennismaking

Scan de QR-code

Of ga naar www.menti.com
en voer deze code in:
7158 6108

Alliantie (samenwerkingsrelatie)

- Alliantie als kijkkader naar de samenwerkingsrelatie tussen hulpgever en client
- Het denken in termen van alliantie komt voort uit interesse in de algemene werkzame factor van de therapeutische relatie binnen de psychotherapie in de jaren 60/70 van de vorige eeuw
- Deze therapeutische relatie blijkt onafhankelijk van de gekozen psychotherapeutische methodiek (bijv. psychoanalytisch, cognitieve- of gedragstherapie) effect te hebben op de behandelresultaten

Alliantie (samenwerkingsrelatie)

- Bordin (1979) uitwerking van alliantie als algemene werkzame factor binnen alle *veranderrelaties*, o.a. client - (jeugdhulp)professional relatie
- Bordin onderscheidt 3 verschillende alliantie dimensies die op elkaar inwerken en door *samenwerking* vormkrijgen:
 1. **Band**: de affectieve band tussen client(en) en professional
 2. **Doelen**: mate van overeenstemming over de doelen
 3. **Taken**: mate van overeenstemming over de taken
- Simpel: Iedere veranderrelatie heeft een alliantie nodig; driedeling
- Complex: Hoe werkt alles op elkaar in? Hoe handelen?

Samenwerking met cliënt, gezin en netwerk

Enkelvoudig alliëren:

Samenwerking tussen één cliënt en één hulpverlener

Meervoudig alliëren:

Werken met gezin en de context van een gezin, of op een groep. – werken aan systemische aspecten.

Casus 1. Nanda vanuit alliantie kijkkader

Gedrag/handelen dat alliantie(s) beïnvloed:

- Welke samenwerkingsrelatie (wie)?
- Vanuit welk perspectief (wie – wie)
- Doel/taak/band
- Alliantie inperkend?
- Welke samenwerkingsrelatie (wie)?
- Vanuit welk perspectief (wie – wie)
- Doel/taak/band
- Alliantie barstjes? scheuren?

Waaruit bestaat een krachtige meervoudige alliantie?

1. Emotionele verbondenheid tussen hulpverlener en de gezinsleden
2. Betrokkenheid van de gezinsleden in (de vormgeving van) het hulpverleningsproces
3. Veiligheid in het hulpverleningssysteem
4. Een gezamenlijke doelperceptie (*shared sense of purpose/within-family alliance*)

o.a. Friedlander et al. (2011).

Onderzoeksonderbouwing alliantie

Betere allianties tussen jeugdige, ouder, gezin en hulpverlener:

- Draagt bij aan een positiever hulpverleningsproces
- Is een belangrijke voorspeller van een positief behandelresultaat
- Hulpverleningssucces heeft ook invloed op alliantie (wederkerige relatie)

o.a. De Greef et al., 2017; Onstenk et al. 2021; Welmers-van de Poll et al., 2017

Alliantiebevordering vanuit de professional

- Alliantie-bevorderend professioneel handelen
- Categorieën professioneel handelen:
 - Gedrags- en houdingsaspecten
 - Gespreks- en luistervaardigheden
 - Strategie bepalen
- Maatwerk (ambacht) maar ook algemenere contextuele- en situationele factoren die medebepalend zijn in wat wel of niet alliantie bevorderend werkt
- Volgordelijkheid professioneel handelen (bijv. eerst werken aan relatie dan pas doel- en taakgericht)

Alliantiebevorderend handelen

Gedrag- en houdingsaspecten:

Contact leggen en (be)houden: contact gekenmerkt door niet-oordelend* zijn, authenticiteit* en betrouwbaarheid*, beschikbaar en veilig (in brede zin) zijn.

Aansluitend in contact*

Sturend in contact.

Empathisch zijn*.

Cultuursensitief* (in brede zin)

Gespreks- en luistervaardigheden:

Actief luisteren

Exploreren

Expliciteren (incl. confronteren)

Adviserend en Sturend*

Zelfonthulling*

Informerend*

Activerend (levendigheid)

- Mate waarin (bijv. confronterend) en exacte manier (bijv. open vragen, gesloten vragen) context- en situatieafhankelijk.

* Overlap met Onstenk et al. (2023). Werk maken van allianties in de zorg voor jeugd.

Alliantiebevorderend handelen

Strategie bepalen

- Bouwen aan affectieve context
- Verbondenheid en commitment realiseren
- Interpersoonlijke betrekking / samenwerking evalueren*
- Samen doelen en taken formuleren en hierover overeenstemming hebben*
- Doelen en Taken
 - Richting bepalen
 - Mate van sturen bepalen
- Structureren, monitoren en evalueren*
- Activerend bijsturen

- * Overlap met Onstenk et al. (2023). Werk maken van allianties in de zorg voor jeugd.

Alliantiebevorderend handelen

- Aanvulling vanuit Onstenk et al. (2023).
- Hulpverlener **biedt praktische hulp**
- Hulpverlener **betrekt jongeren en ouders** bij het behandelproces
- De hulpverlener **heeft expertise** op het gebied van de behandeling of diagnose
- Het inzetten van een **combinatie van genoemde strategieën**/houdingsaspecten
- Als het gehele behandelteam gebruik maakt van een combinatie van verschillende alliantie bevorderende strategieën, draagt dit bij aan een goede alliantie.
- **Tijd:**
 - Een extra hulpverlener inzetten voorafgaand en na afloop van een sessie, om zo meer tijd te kunnen besteden aan de cliënt
 - Lagere caseload

Randvoorwaarden - stellingen

Ben je het met de volgende stellingen over
(organisatorische) randvoorwaarden voor alliantie
eens of oneens?

Ben je het ermee eens? Ga staan!

Ben je het ermee oneens? Blijf dan zitten.

Randvoorwaarden – stelling 1

Elke wisseling van hulpverlener zet de alliantie op nul

Randvoorwaarden – stelling 2

Een sterke alliantie is in eerste instantie niet de verantwoordelijkheid van de hulpverlener, maar van de organisatie

Randvoorwaarden – stelling 3

Hoe minder regels en protocollen, hoe sterker de alliantie tussen cliënt en hulpverlener

Organisatorische randvoorwaarden

- Ondersteun medewerkers bij de ruimte die er al wel is, maar soms niet wordt gevoeld, zodat medewerkers meer vrijheid voelen om de tijd te nemen om te luisteren naar gezinnen
- Faciliteer een voor jeugdprofessionals en gezinnen prettige en effectieve werkwijze om terug te blikken op de resultaten van de hulp. Stimuleer de medewerkers in het professioneel nieuwsgierig blijven naar de vraag of de hulp ook echt helpt.
- Faciliteer mogelijkheden voor ervaringsdeskundige jeugdigen en ouders om medewerkers feedback en supervisie te geven op het thema 'oordeellos luisteren en gelijkwaardig samenwerken'.

Betrek mij gewoon – Ketenbreed leren

praktikon

Pauze

10 minuten

Samen beslissen - Feedback gestuurd werken

- Feedback gestuurd werken is het systematisch verzamelen van cliëntenfeedback om de hulp zo goed mogelijk af te stemmen op de cliënt.
- Geassocieerd met betere hulpverleningsresultaten (Anker, Duncan & Sparks, 2009; Sapyta, Riemer & Bickman, 2005).
- Vermindert vroegtijdige uitval (Shimokawa, Lambert & Smart, 2010).
- Versterkt motivatie en empowerment van cliënten (De Jong et al., 2014).
- Ondersteunt het vroegtijdig herkennen van alliantieproblemen (Lambert, 2010).

Samen beslissen - Feedback gestuurd werken

- Nodig cliënten uit om open en eerlijke feedback te geven over hun ervaringen met de therapie/zorg.
- Integreer systematisch korte meetinstrumenten, om de voortgang en de therapeutische relatie te evalueren.
- Bespreek ontvangen feedback direct met de cliënt om wederzijds begrip te bevorderen en eventuele misverstanden te verhelderen.
- Pas de behandeling aan op basis van de feedback om beter aan te sluiten bij de behoeften en voorkeuren van de cliënt.
- Door cliënten actief te betrekken bij het feedbackproces, voelen zij zich meer gehoord en gewaardeerd, wat hun motivatie en betrokkenheid vergroot.
- Gebruik feedback om als professional te reflecteren op je benadering van cliënten.

Lambert, 2005. Duncan, Miller, Wampold & Hubble, 2009

Alliantie & Samen beslissen - Tools

- Werk Alliantie Vragenlijst (WAV en WAV-12)
- SOFTA – System for Observing Family Therapy Alliances (Friedlander, Escudero & Heatherington, 2006).
- Session Rating Scale (SRS)
- Apps zoals INKT en iamYu
<https://www.bergop.info/uitgelicht/inkt-ben-jij-er-klaar-voor>
www.iamyu.nl

WAV-12 (hulpverlener)

1. Een resultaat van deze hulpverleningsgesprekken is dat het voor mijn cliënt duidelijker is hoe hij/zij zou kunnen veranderen.

2. Mijn cliënt(e) en ik hebben vertrouwen in het nut van onze gesprekken tijdens het hulpverleningstraject.

3. Ik geloof dat mijn cliënt(e) mij aardig vindt.

4. Mijn cliënt(e) en ikzelf hebben samengewerkt om de doelstellingen van deze hulpverleningsgesprekken te bepalen.

5. Mijn cliënt(e) en ik respecteren elkaar.

6. Wij werken aan doelstellingen die we beiden goedkeurden.

7. Ik waardeer mijn cliënt(e) als persoon.

ZELDEN OF NOOIT	SOMS	VAAK	HEEL VAAK	ALTIJD
☐	☐	☐	☐	☐
☐	☐	☐	☐	☐
☐	☐	☐	☐	☐
☐	☐	☐	☐	☐
☐	☐	☐	☐	☐
☐	☐	☐	☐	☐
☐	☐	☐	☐	☐

WAV-12 (hulpverlener)

8. Wij zijn het eens over wat voor mijn cliënt(e) belangrijk is om aan te werken.

9. Ik respecteer mijn cliënt(e), zelfs wanneer hij/zij dingen doet die ik niet goedkeur.

10. Ik heb er vertrouwen in dat de dingen die we tijdens het hulpverleningstraject doen, mijn cliënt(e) zullen helpen om de veranderingen die hij/zij wenst, te bereiken.

11. We hebben ons een goed begrip gevormd van het soort veranderingen dat goed zou zijn voor mijn cliënt(e).

12. Mijn cliënt(e) gelooft dat de manier waarop we aan zijn/haar probleem werken, de juiste is.

☐	☐	☐	☐	☐
☐	☐	☐	☐	☐
☐	☐	☐	☐	☐
☐	☐	☐	☐	☐
☐	☐	☐	☐	☐

Tools –SOFTA (video-observatieinstrument)

Bijdrage hulpverlener aan Betrokkenheid in het hulpverleningsproces	5	10	15	20	25	30	35	40	45	50	55	60
1. Hulpverlener vraagt cliënt(en) wat zij willen bespreken in de sessie *												
2. Hulpverlener moedigt cliënt(en) aan hun doelen voor de hulpverlening te verwoorden *												
3. Hulpverlener vraagt cliënt(en) of zij een specifieke taak willen uitvoeren tijdens de sessie (bijv. een rollenspel)												
4. Hulpverlener vraagt cliënt(en) of hij/zij bereid is een specifieke suggestie op te volgen of een specifieke huiswerkopdracht te maken *												
5. Hulpverlener vraagt cliënt(en) naar de impact of waarde van een eerdere huiswerkopdracht *												
6. Hulpverlener toont optimisme of merkt op dat een positieve verandering heeft plaats gevonden of kan plaats vinden *												

praktikon

Tools –SOFTA (video-observatieinstrument)

Bijdrage hulpverlener aan Veiligheid in het therapeutisch systeem	5	10	15	20	25	30	35	40	45	50	55	60
1. Hulpverlener erkent dat hulpverlening vraagt om het nemen van risico's of bespreken van persoonlijke kwesties *												
2. Hulpverlener nodigt uit tot praten over intimiderende elementen in de hulpverleningscontext (bijv. <u>opname-apparaat</u> , rapportage aan derden, observatie van de behandeling door het team, <u>one-way screen</u> , onderzoek, <u>etc</u>)*												
3. Hulpverlener helpt cliënten om eerlijk en niet defensief met elkaar te praten												
4. Hulpverlener probeert openlijk vijandig gedrag tussen cliënten te begrenzen of in te perken												
5. Hulpverlener biedt structuur en richtlijnen voor veiligheid en vertrouwelijkheid												
6. Hulpverlener neemt actief een gezinslid in bescherming tegen een ander (bijv. tegen beschuldigingen, vijandigheid of emotionele opdringerigheid)												

praktikon

Tools -SOFTA

I Betrokkenheid in het hulpverleningsproces

Tussen de hulpverlener en de cliënt(en) is interactie te zien die te maken heeft met de doelen/de inhoud van het hulpverleningstraject. De hulpverlener levert hierin een bijdrage door de cliënten te bevragen wat zij willen bespreken, hij² legt uit hoe hij te werk gaat en hij prijst de motivatie van cliënten. Hij komt terug op het effect van eerdere 'huiswerk'opdrachten of vraagt of zij bereid zijn suggesties op te volgen. Hulpverlener toont optimisme en merkt positieve veranderingen op.

Schaalvraag:

Bijdrage van de hulpverlener aan betrokkenheid van de cliënt in het hulpverleningsproces

0 ----- 10

Noem enkele concrete gedragingen die je hebt geobserveerd waarop je deze score hebt gebaseerd:

praktikon

Tools –SRS (Feedback Informed Treatment)

Relatie		
Ik voelde me <i>niet</i> gehoord, begrepen en gerespecteerd.	I-----I	Ik voelde me gehoord, begrepen en gerespecteerd
Doelen en onderwerpen		
We hebben <i>niet</i> gewerkt of gepraat over de dingen waaraan ik wilde werken of waarover ik wilde praten.	I-----I	We hebben gewerkt of gepraat over de dingen waaraan ik wilde werken of waarover ik wilde praten.
Aanpak en/of werkwijze		
De manier van werken van mijn behandelaar paste <i>niet</i> goed bij mij.	I-----I	De manier van werken van mijn behandelaar paste goed bij mij.
Algeheel		
Er miste iets in het behandelcontact vandaag	I-----I	Over het geheel genomen vond ik het behandelcontact van vandaag in orde

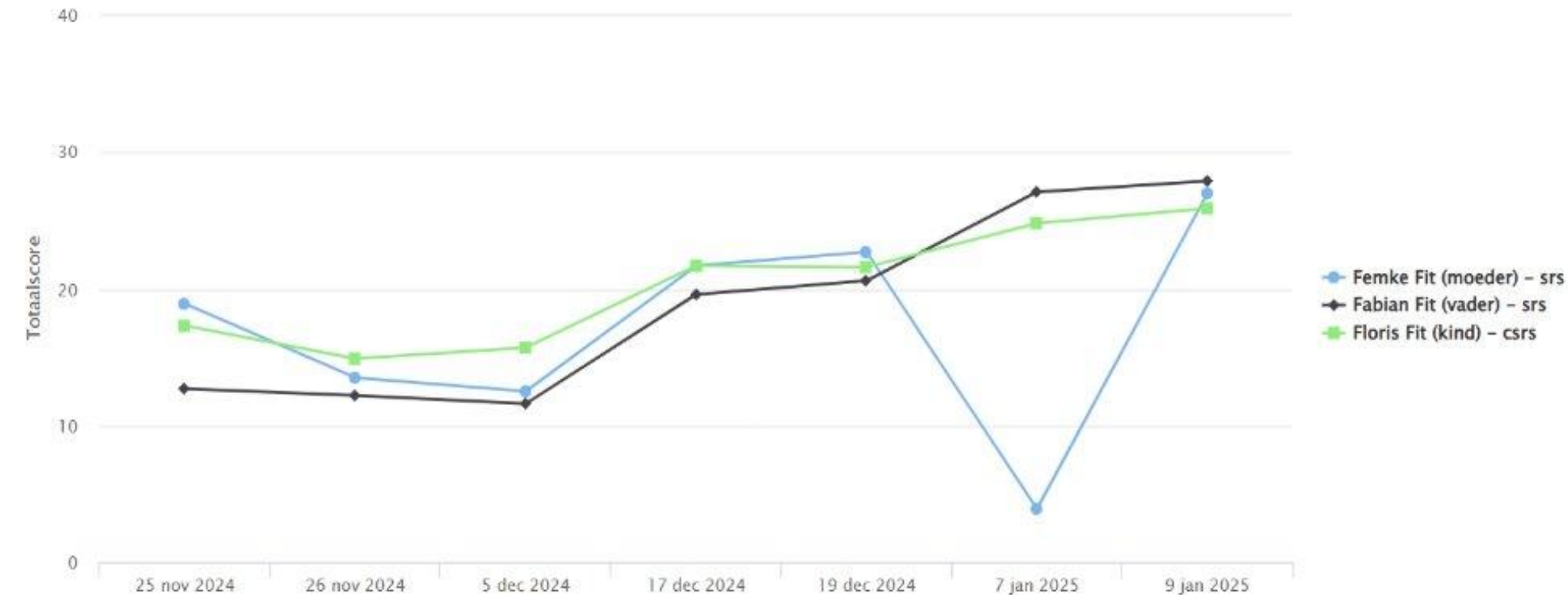
praktikon

Tools –SRS (Feedback Informed Treatment)

Verloop SRS/CSRS

☐ CORS ☒ CSRS ☐ ORS ☒ SRS

Toon alle modules

praktikon

Casus 2. Hoe staat het met jouw samenwerkingsrelatie(s)?

In tweetallen:

- Bespreek de alliantie van een zelf ingebrachte casus. Deze mag persoonlijk zijn of uit je omgeving.
- Wat gaat er goed op alliantiegebied en wat kan beter? Zou je nog bepaalde tools kunnen inzetten? Waarom wel niet?
- De ander vult een SRS in (zie mapje) op basis van de informatie van de casusdeler.
- Bespreek de SRS samen. Wat zegt deze feedback? Wat vraagt om opheldering? Hoe zou je deze feedback bespreken met de cliënt? En zou je nav deze feedback al actie ondernemen? Wat zou je doen?

Afsluiting

Sterke therapeutische relaties maken impact.
Neem een moment om te reflecteren: wat ga jij doen om jouw
alliantie met cliënten te versterken?
Of: wat kun jij doen om hulpverleners hierin te faciliteren?

Bedankt voor jullie inzet en aandacht!
We zien jullie zo graag bij de borrel

Frank Reinders - f.reinders@han.nl
Imke Schoppink - i.schoppink@praktikon.nl

